

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-наукова програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 31 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Цивільне право України
Викладач (-і)	Коструба Анатолій Володимирович, професор, д.ю.н., професор кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
Е-mail викладача	anatolii.kostruba@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	18 кредитів ЄКТС, 540 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять викладача зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів, змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є однойменна галузь права та законодавства, а також практика реалізації відповідних норм суб'єктами цивільних правовідносин.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні положення цивільного права. 2. Цивільні правовідносини. Здійснення та захист цивільних прав. 3. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин. 4. Правочини та строки в цивільному праві. 5. Особисті немайнові права. 6. Речове право. 7. Право інтелектуальної власності. 8. Спадкове право. 9. Загальні положення зобов'язального права. 10. Загальні положення договірного права. 11. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність. 12. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування. 13. Зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. 14. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт. 15. Зобов'язання, що пов'язані з наданням послуг. 16. Зобов'язання у сфері спільної діяльності. 17. Недоговірні зобов'язання. <p>Цивільне право України є однією із найважливіших навчальних дисциплін, яка викладається студентам юридичних закладів вищої освіти. Цивільне право регулює особисті немайнові та майнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. Основою вивчення дисципліни є бездоганне знання цивільного законодавства та вміння застосовувати його на практиці, де можливі відхилення з огляду на диспозитивність норм цивільного законодавства.</p>	

Основними джерелами цієї галузі виступають Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Кодекс торговельного мореплавства України, Земельний кодекс України, Сімейний кодекс України, закони України «Про акціонерні товариства», «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про кооперацію», «Про міжнародне приватне право», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», «Про громадські об'єднання», «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», «Про авторське право і суміжні права». «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про захист прав споживачів», «Про банки і банківську діяльність», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про фінансовий лізинг», «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», «Про страхування», «Про транспорт», «Про залізничний транспорт», «Про автомобільний транспорт», «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю», «Про споживче кредитування», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», «Про електронні довірчі послуги» та низка інших законів та підзаконних нормативно-правових актів.

Цивільні правовідносини є досить поширеними в суспільстві, адже врегульовують майже усі грані її приватного життя, виникають на підставі норм, що супроводжують життя людини від народження і до смерті. Цим відносинам притаманна така ознака як багатоманітність, оскільки, наприклад, майновий оборот (товарообмін) може здійснюватися як шляхом відчуження особою свого майна у власність іншій особі, так і через передачу його іншій особі у тимчасове платне чи безоплатне користування. Саме тому положення цивільного права займають особливе місце у правовій системі України і слугують підґрунтям професійної підготовки юриста. Важливо, щоб випускники юридичних закладів вищої освіти володіли необхідними знаннями у галузі правового регулювання приватноправових відносин.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право України» є створення підґрунтя для подальшого розширення і поглиблення світогляду студента, формування системи необхідних юридичних знань, професійних навичок та вміння вирішувати практичні питання, які стосуються приватноправового регулювання суспільних відносин.

Основними цілями вивчення дисципліни «Цивільне право України» є набуття студентами компетентностей щодо знання та розуміння змісту норм цивільного законодавства України, формування умінь та навичок для самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації цивільної правосуб'єктності учасників цивільних правовідносин, правильного застосування норм цивільного законодавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел цивільного права, окремих договірних конструкцій та результатів наукових досліджень цивільних правовідносин.

здатність застосовувати знання цивільного законодавства у практичних ситуаціях.

знання та розуміння предметної області цивільного права та розуміння професійної діяльності.

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово при підготовці проектів договорів.

навички використання інформаційних та комунікаційних технологій для роботи з

нормативно-правовими актами, судовою практикою, договорами тощо.

здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями у сфері цивільного права.

здатність реалізувати та захищати суб'єктивні цивільні права і обов'язки, усвідомлювати цінності приватного життя людини, верховенства права, прав і свобод людини в Україні.

Фахові компетентності:

здатність застосовувати знання завдань, принципів, законодавства і доктрини цивільного права, а також окремих цивільно-правових інститутів.

здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

здатність до критичного та системного аналізу, порівняння і тлумачення положень цивільного законодавства, договірних конструкцій, застосування набутих знань у професійній діяльності.

здатність до консультивання з правових питань, зокрема, щодо можливих способів захисту суб'єктивних цивільних прав та охоронюваних законом інтересів, підготовки проектів цивільно-правових договорів, способів забезпечення виконання зобов'язань тощо.

здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення, здатність давати юридичну кваліфікацію приватноправовим відносинам.

Програмні результати навчання:

Соціально-гуманітарна ерудованість:

здійснювати аналіз розвитку приватноправових відносин і демонструвати власне бачення шляхів розв'язання виявлених проблем;

проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел цивільного права;

формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми приватноправового регулювання відносин.

Дослідницькі навички:

використовувати різноманітні інформаційні джерела цивільного права для повного та всебічного встановлення певних обставин;

самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Комунікація:

вільно спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи термінологію цивільного права;

доносити до респондента матеріал з проблематики цивільного права доступно і зрозуміло;

пояснювати характер підстав виникнення, зміни та припинення цивільних правідносин з розумінням професійного та суспільного контексту.

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій:

належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

Праворозуміння:

виявляти знання і розуміння основних сучасних концепцій доктрини цивільного права, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;

демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм цивільного права;

пояснювати природу і зміст основних правових явищ цивільного права.

Правозастосування:

застосовувати набуті знання у різних приватно-правових відносинах, виокремлювати юридично значущі факти і формулювати обґрунтовані правові висновки.

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	90		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	132		
самостійна робота	318		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
3,4,5,6	081 Право	2, 3	нормативна
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного права			
Тема № 1. Цивільне право України як галузь права.	2	–	10
Тема № 2. Цивільне право як наука та навчальна дисципліна.	–	–	8
Тема № 3. Джерела цивільного права.	–	–	10
Тема № 4. Цивільне (приватне) право зарубіжних країн.	–	–	8
Змістовий модуль 2. Цивільні правовідносини. Здійснення та захист цивільних прав			
Тема № 5. Поняття, види та зміст цивільних правовідносин.	2	–	8
Тема № 6. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків.	–	–	8
Тема № 7. Захист цивільних прав та інтересів.	2	–	10
Тема № 8. Цивільно-правова відповідальність.	–	2	8
Змістовий модуль 3. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин			
Тема № 9. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	2	–	16
Тема № 10. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	2	–	22
Тема № 11. Участь держави, АРК, територіальних громад у цивільних правовідносинах.	–	–	6
Тема № 12. Об'єкти цивільних правовідносин.	–	2	12
Змістовий модуль 4. Правочини та строки в цивільному праві			
Тема № 13. Загальні положення про правочини.	2	–	8
Тема № 14. Недійсні правочини.	–	2	10
Тема № 15. Представництво. Довіреність.	–	–	8
Тема № 16. Строки в цивільному праві. Позовна давність.	–	–	10
Разом за III семестр	12	6	162
Змістовий модуль 5. Особисті немайнові права			
Тема № 17. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.	2	–	8
Тема № 18. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.	–	2	8
Змістовий модуль 6. Речове право			
Тема № 19. Загальні положення про право власності.	2	–	8

Тема № 20. Набуття права власності.	–	–	10
Тема № 21. Припинення права власності.	–	–	10
Тема № 22. Право спільної власності.	–	2	8
Тема № 23. Право власності на землю (земельну ділянку) та право власності на житло.	–	–	8
Тема № 24. Захист права власності та інших речових прав.	2	–	8
Тема № 25. Речові права на чуже майно.	–	–	12
Змістовий модуль 7. Право інтелектуальної власності			
Тема № 26. Загальна характеристика права інтелектуальної власності.	2	–	8
Тема № 27. Авторське право і суміжні права.	2	–	10
Тема № 28. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок .	–	2	10
Тема № 29. Правова охорона засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.	–	–	10
Тема № 30. Право інтелектуальної власності на наукові відкриття, раціоналізаторські пропозиції, селекційні досягнення та інші об'єкти інтелектуальної власності.	–	–	8
Змістовий модуль 8. Спадкове право			
Тема № 31. Загальні положення про спадкування.	2	–	8
Тема № 32. Спадкування за заповітом.	–	2	10
Тема № 33. Спадкування за законом. Здійснення права на спадкування.	2	–	8
Тема № 34. Оформлення права на спадщину. Спадковий договір.	–	–	6
Разом за IV семестр	14	8	158
Всього за навчальний рік:	26	14	320
Змістовий модуль 9. Загальні положення про зобов'язання			
Тема №35. Загальні положення про зобов'язання	1	2	9
Тема №36. Забезпечення виконання зобов'язання	1	-	9
Змістовий модуль 10. Цивільно-правовий договір			
Тема №37. Загальні положення договірних права	2	-	10
Змістовий модуль 11. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність			
Тема №38. Зобов'язання з договору купівлі-продажу	1	2	9
Тема №39. Зобов'язання з договорів дарування та ренти	1	-	7
Змістовий модуль 12. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування			
Тема №40. Зобов'язання з договорів оренди, лізингу і позики	2	-	12
Тема №41. Зобов'язання з договору найму житлового приміщення й інші житлові зобов'язання	-	-	6
Змістовий модуль 13. Зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності			
Тема №42. Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	2	-	8
Тема №43. Договір комерційної концесії (франчайзингу)	2	-	4
Разом за V семестр	12	4	74
Змістовий модуль 14. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт			
Тема №44. Зобов'язання з договору підряду	2	-	6

Змістовий модуль 15. Зобов'язання, що пов'язані з наданням послуг			
Тема №45. Договір про надання послуг	2	-	4
Тема №46. Транспортні і експедиційні зобов'язання	2	2	6
Тема №47. Зобов'язання з договору зберігання	-	-	6
Тема №48. Зобов'язання з надання посередницьких послуг	-	2	5
Тема №49. Зобов'язання зі страхування	2	-	4
Тема №50. Зобов'язання з договорів позики, кредиту і фінансування під уступку грошової вимоги	2	2	3
Тема №51. Зобов'язання з договорів банківського рахунка і банківського вкладу. Розрахункові зобов'язання	-	-	10
Змістовий модуль 16. Зобов'язання у сфері спільної діяльності			
Тема №52. Зобов'язання з договору простого товариства та з установчого договору	2	-	2
Змістовий модуль 17. Недоговірні зобов'язання			
Тема №53. Поняття, види і функції недоговірних зобов'язань	-	-	5
Тема №54. Зобов'язання з односторонніх правочинів та з дій у інтересах іншої особи без її доручення	2	-	5
Тема №55. Зобов'язання, що виникають унаслідок заподіяння шкоди	2	2	5
Тема №56. Зобов'язання зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави	-	-	5
Разом за VI семестр	16	8	66
Всього за навчальний рік:	28	12	140
ЗАГ.:	54	26	460
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол №5 від 28 лютого 2017 р.) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2020/03/Положення-про-критерії-оцінювання-студентів-ННЮІ.pdf		
Вимоги до письмових робіт	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами у третьому, четвертому та шостому навчальних семестрах письмових домашніх контрольних робіт. Кожен студент навчальної групи виконує домашню контрольну роботу за індивідуальним варіантом відповідно до порядкового номера цього студента за списком у навчальному журналі академічної групи. Максимальна оцінка роботи – 30 балів. Завдання та вимоги до виконання контрольних робіт містяться в Методичних вказівках для підготовки до семінарських занять студентів заочної форми навчання, які розміщені на сайті кафедри для другого курсу: https://kcp.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали-2-й-курс/		

	<p>для третього курсу: https://kcp.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали-3-й-курс/</p> <p>Контрольні роботи виконуються рукописним текстом у зошиті (12-18 аркушів). Контрольна робота повинна бути подана на кафедру за 10 днів до початку сесії. При дистанційній формі навчання студент виконує роботу в електронній формі і, за погодженням із керівником дисципліни, надсилає її на електронну адресу викладача або у Classroom.</p>
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена п. 4.5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються п. 5.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю:</p> <p>3-й, 4-й і 6-й семестри – екзамен, 5-й семестр – залік.</p> <p>У 3-му і 4-му семестрах студенти здають екзамен у письмовій формі. Структура білета складається із 25-ти тестових завдань, кожне з яких оцінюється по 1 балу, 2 теоретичні питання – по 10 балів кожне. та задачі – 5 балів. Екзамен може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання на платформі www.d-learn.pnu. У такому разі екзамен проводиться у тестовій формі. Структура білета – 50 тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється в 1 бал.</p> <p>У 5-му семестрі студенти здають залік у письмовій формі. Структура білета складається із двох теоретичних питань – по 20 балів кожне, задачі – 20 балів та 20-ти тестових завдань, кожне з яких оцінюється по 2 бали. Залік може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання на платформі www.d-learn.pnu. У такому разі залік проводиться у тестовій формі. Структура білета – 50 тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється у 2 бали.</p> <p>У 6-му семестрі студенти здають екзамен у письмовій формі. Структура білета складається із 20-ти тестових завдань, кожне з яких оцінюється по 1 балу, 2 теоретичні питання – по 10 балів кожне та задачі – 10 балів. Екзамен може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання на платформі www.d-learn.pnu. У такому разі екзамен проводиться у тестовій формі. Структура білета – 50 тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється в 1 бал.</p> <p>Екзаменаційний бал додається до отриманих здобувачем балів за семестровий (поточний) контроль, який включає бали за семінарські заняття та домашню контрольну роботу, і заноситься у відомість успішності.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Планується виконання студентами у третьому, четвертому та шостому навчальних семестрах письмової домашньої контрольної роботи, вимоги до якої визначені в</p>	

Методичних вказівок для підготовки до семінарських занять студентів заочної форми навчання, які розміщені на сайті кафедри

для другого курсу: <https://kcp.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали-2-й-курс/>

для третього курсу: <https://kcp.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали-3-й-курс/>

За вибором студента з дисципліни «Цивільне право України» планується виконання однієї курсової роботи на другому курсі та однієї курсової роботи на третьому курсі. Тематика курсових робіт, методичні вказівки до їх виконання, розпорядження про призначення керівників курсових робіт та інша документація розміщена на сайті кафедри <https://kcp.pnu.edu.ua/op-бакалавр/інформація-щодо-курсів-робіт/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

1. Цивільне право України. Загальна частина: підручник. /за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 3-тє вид. К.: Юрінком Інтер, 2010. 976 с.

2. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О. І. Загальні положення право власності. Види права власності. Цивільне право України: підручник. Вид. 3, перероб. і доп. К.: Істина, 2011. 808 с.

3. Цивільне право: підручник: у 2 т. / за ред. В.І.Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х. 2012. Т.1. 656 с.

4. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України: у 2 т. /за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В.В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2013. Т.1. 832 с.

5. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України: у 2 т. /за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В.В. Луця. 5-е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2013. Т.2. 1022 с.

6. Цивільне право України: Загальна частина / за ред. проф. І.А. Бірюкова і Ю. О. Заїки. К. 2014. 510 с.

7. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.

8. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2008. 896 с.

9. Зобов'язальне право: теорія і практика. Навчальний посібник / О.В.Дзера, Н.С.Кузнецова, В.В.Луць та ін.; За ред. О.В.Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2011.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Коструба А.В. Цивільне право України: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів 2-го курсу заочної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. 96 с. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали-2-й-курс/>

2. Коструба А.В. Цивільне право України: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів 2-го курсу заочної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені

Василя Стефаника», 2019. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали-2-й-курс/>

3. Коструба А.В. Цивільне право України: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів 3-го курсу заочної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. 77 с. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали-3-й-курс/>

4. Коструба А.В. Цивільне право України: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів 3-го курсу заочної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. Івано-Франківськ: ДВНЗ «ІНУ ім. В. Стефаника», 2017. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/навчально-методичні-матеріали-3-й-курс/>

Викладач _____ проф. А. В. Коструба